

نیم قرن تجربه در تحقیقات چغندر قند

یافته‌های شیرین

(۴۲) دوره بحرانی کنترل علف‌های هرز در چغندر قند

ولی.ا. یوسف آبادی، حسنعلی شهبازی

بیان مسئله و اهمیت موضوع

از آغاز کاشت چغندر قند در اواخر قرن هفدهم میلادی، علف‌های هرز یکی از مشکلات عمده این زراعت به‌شمار می‌رود. عملکرد چغندر قند تحت تأثیر جمعیت علف‌های هرز به‌شدت کاهش می‌یابد. برخلاف حشرات، بیماری‌ها و نماتدها، آلودگی مزرعه با علف‌های هرز به‌حدی است که در صورت عدم مبارزه با آن‌ها، زراعت چغندر قند از بین خواهد رفت. میزان کاهش عملکرد در اثر آلودگی با علف‌های هرز، به عواملی نظیر قدرت رقابت علف‌های هرز، تراکم آن‌ها و مدت زمانی که علف‌های هرز با گیاه چغندر قند در رقابت هستند، بستگی دارد. علف‌های هرز پهن‌برگ، علف‌های هرزی که پیش یا هم‌زمان با سبز شدن چغندر قند ظاهر می‌شوند و علف‌های هرزی که ارتفاع بیشتری دارند، از قدرت رقابت بیشتری برخوردارند. لذا، آگاهی کامل از دوره بحرانی کنترل علف‌های هرز در هر محصولی از جمله چغندر قند، برای فراهم آوردن زمینه منطقی گسترش سیستم مدیریت تلفیقی و مؤثر مبارزه با علف‌های هرز ضروری است.

شرح دستورالعمل و توصیه فنی

دوره بحرانی کنترل علف‌های هرز، مدت زمانی از دوره رشد و نمو یک گیاه را شامل می‌شود که جهت جلوگیری از کاهش اقتصادی عملکرد باید مزرعه مورد نظر از علف‌های هرز پاک نگه داشته شود.

نتایج آزمایش‌های مربوط به تعیین دوره بحرانی کنترل علف‌های هرز مزرعه چغندرقد، نشان داده است که حداکثر دوره کنترل علف‌های هرز برای جلوگیری از کاهش عملکرد در منطقه کرج ۳۸ روز پس از کاشت بود که مصادف با مرحله چهار تا شش برگی بوته‌های چغندرقد می‌شد. این مدت در منطقه مشهد چهار هفته بعد از سبز شدن بوته‌های چغندرقد محاسبه شد. لذا برای جلوگیری از کاهش معنی‌دار و اقتصادی عملکرد چغندرقد لازم است در ابتدای فصل رشد با علف‌های هرز مزرعه تا مرحله چهار تا شش برگی بوته چغندرقد مبارزه شود و پس از آن، نیازی به ادامه کنترل علف‌های هرز نیست. به عبارت دیگر، چنانچه تا مرحله شش برگی بوته‌های چغندرقد، علف‌های هرز مزرعه از بین برود، علف‌هایی که پس از این مرحله رشد خواهند کرد، قادر به وارد ساختن زیان اقتصادی نخواهند بود. در این مطالعات، مهم‌ترین علف‌های هرز شناسایی شده در منطقه کرج شامل دو گونه تاج خروس ریشه قرمز (*Amaranthus retroflexus*) و تاج خروس خوابیده (*Amaranthus blitoides*)، پنیرک (*Malva neglecta*)، پیچک (*Convolvulus arvensis*) و سلمه‌تره (*Chenopodium album*) بودند.

منابع مورد استفاده

- شهبازی، ح. ۱۳۷۵. بررسی اثر علف‌های هرز یک‌ساله بر خواص کمی و کیفی چغندرقد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه فردوسی مشهد.
- یوسف‌آبادی، و.، ح. سلیمی و م. ح. هادی‌زاده. ۱۳۸۳. بررسی دوره بحرانی کنترل علف‌های هرز در چغندرقد. خلاصه مقالات هشتمین کنگره علوم زراعت و اصلاح نباتات ایران، دانشگاه گیلان ص. ۴۲۲.